

Mehmet ÖZDEMİR

I. DURUM

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarihinin en kritik günlerini yaşıyor. Daha doğrusu 1950'lerden itibaren "*Türkiye'nin Ulusal Sorunu Kıbrıs*"

ciddî bir dönüm noktasına geldi. "*Çözumsuzlüğün*" bir çözüm olmadığı gibi, Dünya'nın da meseleyi bu şekilde dondurmaya asla niyetli olmadığı biraz daha netlik kazandı. Özellikle "*Avrupa Birliği Maceramız*" sürecinde Kıbrıs "*Çözüm olmazsa, olmaz!*" kavşağında. Türkiye'nin Avrupa Birliği yolunda devam edebilmesi (Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması değil!) Kıbrıs şartına bağlandı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın hazırladığı ve taraflara önerdiği Kıbrıs Plânı ise değişik tepkilerle karşılaştı. Temelde ise gerek Rum tarafı gerekse de Türk tarafı plânı olumlu bulmadılar. Tabii bu durum Dünya kamuoyunda ve ilgili çevrelerde "*Denktaş'ın yeni bir oyun bozanlığı*" olarak takdim edildi!

Esasen Annan Plânı'nın gündeme geldiği günlerin zamanlaması da çok ilginçti. Türkiye de çok önemli bir siyasî gelişme olmuş, 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra 3. kez bir parti tek başına istikrar gelebilmişti. (1965 - 1971 Adalet Partisi, 1984 - 1991 Anavatan Partisi). Dolayısıyla büyük çoğunlukla (363 Milletvekili) Meclis'e giren AKP, Siyasî iktidar yolunda büyük bir avantaj yakalamıştı. AKP iktidara gelir gelmez, Kopenhag'da Türkiye'nin Avrupa Birliği yolundaki önemli bir karar aşaması ile karşı karşıya kaldı. Bu parti samimi olarak, hiçbir tereddüte meal bırakmaksızın Avrupa Birliği'ne girmek, en azından bu yolda ciddi mesafeler almak istiyor. Bu AKP için açıkça yaşamsal bir mesele. Ondan dolayı AB'nin Türkiye ile üyelik müzakerelerine başlayabilmesi için en erken tarihte gün alabilmek uğruna çok istekliydiler. Kıbrıs sorunu çözülmeden bırakın Avrupa Birliğine üye olmayı, AB'nin Türkiye ile üyelik müzakerelerine bile başlama ihtimalinin çok zayıf olduğunu gördüler. Yaptıkları çıkışlarla da karşı tarafa "*Kıbrıs'la ilgili tavizler verebileceklerini*" hissettirdiler. Bu tutum Türkiye ve KKTC'de karşı düşünce yanlıları tarafından, konularına göre çok olumlu ve çok olumsuz olarak karşılandı. Kıbrıs Rum kesiminde de seçim ortamı tüm sıcaklığı ile sürüyordu. Daha politik ve Enosisi zamana yayararak çözümleme görüşünde Makarios'a yakın Kleridies'in karşısına Papadopoulos'u çıkardılar. Papadopoulos biran evvel Enosisin gerçekleşmesini isteyen Gırvasın yakın adamlarından bir EOKA'cıydı. Kıbrıs'ın güçlü Komünist Partisi AKEL'de o'nu destekledi. Neticede seçimleri Papadopoulos kazandı.

Bu arada KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş rahatsızdı. Amerika'da ameliyat oldu. Ameliyat neticesinde komplikasyonlar meydana geldi. Ağır nekahat dönemini Amerika'da ve Türkiye'de geçirdi. Denktaş canı ile uğraşırken Annan'ın Plânı'nı ortaya çıkardılar. Yukarıda değindi-

Kuzey Kıbrıs Turizmi ve Tanıtım Atağı

ğimiz gibi bu yönüyle de zamanlama ilginçti. KKTC'de muhalefet bu plânın "hemen" kabul edilmesi için müthiş bir atağa geçti. Plânı okuyup, incelemeye bile gerek yoktu, bu son fırsattı. Plân karşısında en büyük engel Denktaş'tı! Denktaş boy hedefi haline getirildi!

II- NEDEN DENKTAŞ HEDEF?

Osmanlı Devleti 15 Temmuz 1878'de, Kıbrıs'ın yönetimini *toprak mülkiyeti kendinde kalmak kaydıyla*, Berlin Kongresi'nde yapacağı yardımlara karşılık "*geçici*" olarak İngiltere'ye devretmişti. Daha önce yapılan antlaşmalar sonucu 12 Temmuz 1878'de İngiliz Birlikleri Kıbrıs'a çıkararak adanın yönetimini fiilen ele geçirmişlerdi. Demek ki tam 125 senedir sorun sürüyor.

İngiliz yönetiminin ilk yıllarından itibaren Rumlar Enosis taleplerini tırmandırmaya başladılar.

Kilise ve AKEL (Rum Komünist Partisi) 15 Ocak 1950'de Enosis için plebisit düzenlendi. Sonuçta %96 çoğunlukla Enosis (Kıbrıs'ın Yunanistan'la birleşmesi) kabul edildi. EOKA 1 Nisan 1955'de resmen eyleme geçti.

Rauf DENKTAŞ, Enosis hedefinin ilan edildiği ve eyleme geçildiği 1950'lerden itibaren Kıbrıs Türk Toplumunun önderleri arasındadır. Yarım asırdan beri geçen, çok yoğun olayların içinde yaşamıştır. Canlı bir arşivdir. Bu yarım asır içinde kimler gelmiş, kimler geçmiştir; Denktaş hep vardır. Halk deyimiyile DENKTAŞ'a küll yutturmak mümkün değildir!

Nitekim Annan Plânı içerisinde çok ciddi olumsuz sonuçlar doğuracak ve telafisi mümkün olmayacak noktaları Denktaş teker teker bulup çıkardı. Rum tarafında yapılan kamu araştırmaları %85 Annan Plânı'nın reddi yönünde olmasına ve gerek Klorides gerekse de Papadopoulos'da itirazları olduğunu ifade etmesine rağmen, yine kötü kişi DENKTAŞ oldu.

III- IBLİSİN TUZAKLARI

Yukarıda kısaca anlatmaya çalıştığımız ortam, içerden KKTC'deki muhalefete destek verilerek, Türkiye'de AB kozu kullanılarak ve yine KKTC'de bir taraftan ümit şırınga edilerek ve bu ümitler parasal olarak desteklenerek devam ediyor. Loizido Davasında Türkiye'nin ödemeye mahkum olduğu tazminat gibi tuzakların da nasıl aşılaacağı belirsiz. Hedef Aralık ayında KKTC'de yapılacak olan seçimdir. Bu seçimlerde muhalefetin iktidara gelecek parlamentoda alınacak bir kararla bir oldu bitti yaratması plânlanıyor. Yani amaç KKTC'yi içten vurmaktır.

Bunun için;

- i- Kuzeyi mümkün olduğu kadar yok saymaya,
- ii-KKTC yetkililerini ve özellikle Denktaş'ı abluka altına almaya,
- iii-Muhalefete para desteği sağlamaya (gerek malî ve gerekse siyasî açıdan tam destek),
- iv-Türkiye'ye ağır baskı uygulamaya başladılar, bunu devam ettirecekler.

Bu iblisçe tuzaklar karşısında Türkiye ve KKTC'de ted-

birler alıyor. Özellikle sınırların açılması Rumları şaşkına çevirdi! Bunun hem turizme ve ekonomiye katkısı önemli olduğu gibi, turizmin, yine çok önemli bir unsuru TANIMA açısından büyük yararı oldu. Rumların Türk tarafı hakkında yaptıkları "sefalet içindeler, yokluk kol geziyor" gibi propagandalar fos çıktığı gibi, Kuzey'e giden Türkler de şaşkırdılar. Çünkü kendilerine anlatılan "cennet"i kendi topraklarıyla kıyasladıklarında, hiç de öyle abartılı olmadığını gördüler. Hatta onlar, ambargolar olmasa ve biraz daha akıllı davranılmış olsa, kuzey'in güneyi geçebileceğini anladılar.

Türkiye'de KKTC ile ilgili ACİL EKONOMİK ÖNLEMLER PAKETİ hazırladı. Şimdiye kadar gerçekleştirilmemiş çok önemli hususları içeren "*Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü*" 18 Nisan 2003 tarihinde Lefkoşa'da T.C adına Doç. Dr. Abdüllatif ŞENER ve KKTC adına Ekonomi Bakanı Salih COŞAR tarafından imzalandı.

Bütün bu gelişmelerden alacağımız ders, Kıbrıs konusunda Türk kesiminin (TC ve KKTC) mutlaka inisiyatifini eline almasıdır. Geçmiş, geçmiştir. Bundan böyle Kıbrıs politikasında çok daha atak, çalışkan, bilgili, akılcı, takipçi, zeki...hareket etmek zorundayız.

IV- TANITIM ATAĞI: HER TÜRK KIBRIS'I GÖRMELİDİR

Çeşitli temaslarda bulunmak üzere 16 - 22 Haziran tarihleri arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gittim. Kuzey Kıbrıs uçağı Ankara'dan 14:00 da kalkar. Pazar günü öğlene kadarki meşguliyetinden dolayı gazete okumaya fırsat bulamamıştım. Alanda uçak beklerken Hürriyet Gazetesini okumaya başladım. Sayfaları çevirirken birden şaşkırdım. Tüm sayfa bir reklâmdı: KALBİNİZ KIBRISTA KALACAK diye başlayan, KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ imzalı ve ayrıntılı bilgi ve broşür için telefon numaraları verilen; kutu içinde Girne'den Beşparmak yamaçlarından, Bella Pais Manastırından denize kadar inen harika bir manzaranın ve Lawrence Durrel'in Kıbrıs'la ve Türk eserleriyle ilgili övücü sözleri bulunan, nefis düzenlenmiş bir ilândı...Geçitkale Havaalanından doğruca Lefkoşa'da Turizm ve Çevre Bakanlığı'nı ziyaret etmeyi kararlaştırmıştım. Öyle de yaptım.

Turizm ve Çevre Bakanlığı Müsteşarı Yalçın VEHİT, çok eski bir dostum. Kıbrıs turizminin temel taşlarından. Hemen hemen Harekattan beri bu işin içinde. 1974 Harekâtından sonra Kuzey Kıbrıs'ta Türkiye'deki bazı KİT'lerin muadili olarak çeşitli şirketler kurulmuştu. Bunların en önemlilerinden biri de KIBRIS TÜRK TURİZM İŞLETMELERİ idi. KTTİ, T.C. TURİZM BANKASI A.Ş. nin Kıbrıs'taki uzantısı olarak düşünülmüştü. ODTÜ mezunu Yalçın VEHİT, KTTİ'nin, daha doğrusu Kıbrıs Turizmin amiral gemisi olan SALAMISBAY OTEL'inin çok uzun yıllar müdürlüğünü yaptı. Bir ara KTTİ'nin de Genel Müdürü oldu. Ben de uzun yıllar Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri'nin Yönetim Kurulu Başkan Vekilliğini yaptım. Yönetim Kurulu'muz 3 kişiydi. Dolayısıyla yalnızca karar almakla kalmıyor, kararların izlenmesiyle ilgili de titiz bir çalışma içerisinde oluyordu. Yalçın VEHİT'le çok uyumlu, çok verimli bir çalışma yürüttük.

Bu arada ailelerimizle birlikte, geniş bir dostluk çemberi kurduk; geniş bir aile oluşturduk.

Yalçın'la geceler boyu süren sohbetlerimiz de bir slogan bulmuştuk. "*Her Türk, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni görmelidir.*" Bu amaçla geniş bir tanıtım düşünüydük. Yalçın VEHİT bu düşümümüzün gerçekleştiği müjdesini verdi.

V- KKTC TURİZMİNİN TÜRKİYE PAZARI'NDA GENİŞ ÇAPLI TANITIMI

Tesadüfen o gün Hürriyet Gazetesi'nde yer alan reklâm "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Turizmi'nin Türkiye Pazarı'nda geniş çaplı tanıtımını öngören reklâm kampanyası'nın bir kısmını teşkil ediyordu. Turizm Müsteşarı Yalçın VEHİD, kampanya hakkında şunları söyledi: " Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, turizmden sorumlu Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı, 16 Haziran -3 Temmuz 2003 tarihleri arasında Türkiye Pazarına yönelik olarak, KKTC Turizminin geniş biçimde tanıtımını öngören yoğun bir reklam kampanyası başlatmış bulunmaktadır.

Kampanyanın temel amacı; Kuzey Kıbrıs'ı bugüne kadar birçok yönüyle tanıma olanağı bulan Türk halkına yönelik, özellikle son dönemlerde Kıbrıs'taki siyasi gelişmelerden kaynaklanan ve Türk medyasının bir kısmında yer alan "KKTC'nin Türkiye'nin AB üyeliği hedefi önünde engel oluşturduğu "*ya da Kıbrıs Türk halkının Türkiye'yi istemediği*" gibi, KKTC turizmini de olumsuz yönde etkileyebilecek çok haksız ve asılsız haberlerle, Türk insanı üzerinde oluşabilecek olumsuz düşüncelerin giderilmesidir.

Amacımıza bağlı olarak, reklâmlarımızda vurgulamayı hedeflediğimiz ana tema;

- * Türk insanının ülkemizi, tarih, doğa ve insan öğelerini kullanarak öncelikli turizm destinasyonu olarak tercih etmesini sağlamak,
- * Türk vatandaşlarının Kuzey Kıbrıs'ta ayrıcalıklı bir yeri olduğunu vurgulayarak, iki halk arasındaki ortak Türk kimliğinin ön plâna çıkarılarak pekiştirilmesidir.

Kampanya yürütülürken, Türkiye'nin geniş okuyucu ve izleyici kitlesi bulunan medya kuruluşları tercih edilmiş olup, yüksek tirajlı bir gazeteye ise tam sayfa renkli ilanlar, yine yüksek tirajlı iki gazeteye 6 sayfalık renkli özel ekler, ve televizyon kanallarında en çok izlenme oranına sahip program kuşaklarına, deniz, tarih ve kültür açısından Kuzey Kıbrıs turizmi potansiyelinin yansıtıldığı, 30 saniyelik bir reklam filmi verilmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin uluslararası toplum tarafından yıllardır haksız yere maruz kaldığı siyasi ambargolarla karşı, ekonomik kalkınması yönünde tek çıkış kapısı olarak görülen turizmimizin gelişmesi, birinci pazar durumundaki Anavatan Türkiye'den, daha fazla turistlerin tatil tercihlerinde ülkemize yönlendirilmesi ile mümkündür.

2002 yıl sonu itibarı ile turizm rakamlarımıza bakıldığında, ülkemiz tesislerinde konaklayan toplam 291.198 turistlerin 181.068'ini Türkiye'den gelen turistlerin oluşturduğu görülmektedir.

Türkiye halkının, yıllardır hiçbir güdüleme olmaksızın tamamen kendi ilgi ve merakı ile ülkemiz turizm talebinin çok büyük bir bölümünü oluşturması, bizleri profesyonel ve etkili bir reklam kampanyası başlatılmaya yönlendirmiştir.

Kampanya amacı ile oluşturduğumuz irtibat bürolarına, şu ana kadar gelen büyük orandaki olumlu tepkiler, reklam çalışmalarının tamamlanmasını müteakip, Türkiye'den ülkemizin turizmine olan talebin, ciddi biçimde artırılabilceği yönünde ümit vaat etmektedir.

VI- KUZAY KIBRIS TURİZMİ

Kuzey Kıbrıs Turizmi, KKTC ekonomisi içerisinde hep öncü olarak görülmüştür. Özellikle 1986 Temmuz ayı başında Türkiye Başbakanı Turgut ÖZAL'ın adayı ziyareti ile başlayan gelişmeler, turizm açısından önemli sonuçlar doğurmuştur. ÖZAL, ekonominin lokomotifinin turizm olacağını önemle vurgulamıştır. Dönüp dolaşılıp 17 yıl sonra aynı noktaya gelinmiştir. Yine TC ve KKTC arasında 18 Nisan 2003 tarihinde imzalanan "Acil Ekonomik Önlemler" e ilişkin "Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü" nün 14. maddesinde "KKTC ekonomisinde alınacak önlemler, öncelikle turizm, yüksek öğretim, finans ve ihracata dayalı sanayi sektörlerinin geliştirilmesine matuf olacaktır" denilerek turizme öncülük verilmiştir.

Yapılan görüşmelerde:

- i- İnşaatı devam eden asgari 60 yataklı otellerin tamamlanabilmesi ve mevcut otellerin doluluk oranlarının artırılması amacıyla yapacakları ilave yatırımlar için KKTC Kalkınma Bankası aracılığıyla uygun koşullarda kredi sağlanması. Tamamlama kredisinin verilmesinde 4 ve 5 yıldızlı oteller ile, %50'sinden fazla bir kısmı tamamlanmış otellere öncelik verilmesi,
- ii- Alışveriş turizminin geliştirilmesi amacıyla elektronik eşya ve hediyelik eşya üzerinden alınan Fiyat İstikrar Fonu ile ilgili düzenleme yapılması,
- iii- Mevcut pazarlarda otellerde konaklama kaydıyla getirilecek turistler için ulaşım desteği sağlanması, yeni pazarlarda başlayacak seferler için ulaşım destek projesi başlatılması,
- iv- Girne limanı yolcu salonu ile Ercan Havaalanı terminal binasının yeniden düzenlenmesi. Özel ilgi turizminin geliştirilmesi için yatırım ve tanıtım yapılması. Alışveriş turizminin geliştirilmesi.
- v- Türkiye'ye yönelik olarak 2003 yılı Mayıs ve Haziran aylarında büyük bir tanıtım ve reklâm kampanyasının başlatılması ("Haydi Herkes Kıbrıs'a" kampanyası). Bu çerçevede broşür basımı ve büyük gazetelerde reklâm verilmesi, belediye otobüsleri, billboardlarda, okullarda ve işyerlerinde afişler asılması gibi konularda finansman desteği sağlanması. Ayrıca 2003 yılı kış sezonuna yönelik olarak, toplantı ve konferans turizminin geliştirilmesi ve spor takımlarının KKTC'de kamp yapmalarının temini için bir çalışma başlatılması...

Gibi konular üzerinde durulmuştur. Bunlardan özellikle tanıtım ile ilgili hususun hayata geçirildiği görülmektedir.

Son 10 yıl içerisinde Kuzey Kıbrıs'ta yatak kapasitesi %100'e yakın oranda artmıştır. 1991 yılında 6012 olan yatak sayısı 2003 Mayıs itibarıyla 11024'e ulaşmıştır. Güzel de, ulaşım için neler yapılmıştır?

VII- KKTC TURİZMİNİN ESAS DERDİ: HAVA ULAŞIMI (veya Kıbrıs Türk Hava Yolları'nın önlenemeyen vurdumduymazlığı)

Kıbrıs bir adadır. Ulaşım geniş ölçüde havayoluyla sağlanmaktadır. Yatak kapasiteniz ne kadar fazla olursa olsun, tanıtım için ne kadar başarılı kampanyalar açarsanız açın, hava ulaşımını temin edemediğiniz müddetçe, problemi çözemezsiniz.

Kıbrıs'taki yatak kapasitesinin, KTHY'nın koltuk kapasitesi ile doldurulması mümkün değildir. Bu mevcut kapasite dahi tam randımanlı olarak işletilememektedir. Özellikle Türkiye'de turistler için uçuş fiyatları Kıbrıs'a gitmek için çok büyük bir engeldir. Türk Hava Yolları'na mensup bir takım aklı evveler hemen Türkiye'deki yurtiçi ulaşımı örnek gösterir, kıyaslamak isterler Bu aklı evvelerden hangisi Bodrum, Marmaris, Çeşme, Antalya... gibi tatil geçirdikleri yere uçakla gidiyorlar? Ama Kıbrıs'a sözgelimi Varan veya Pamukale, onlarca otobüs firması sefer yapmıyor!

Bu terslik Türkiye dışı seferler için de böyle. Kıbrıs Rum Kesimi'nde her şey Kuzey'e göre çok daha pahalı iken, uçak fiyatları son derece düşüktür.

CYPRUS AIRWAYS	KTHY
Yüksek Sezon	
(15 Temmuz-30 Eylül)	6 Nisan-23 Nisan, 16 Haziran-
Gece Uçuş 160 ₺+vergi	13 Temmuz, 21 Ağustos-5 Eylül
Gündüz Uçuş 180 ₺+vergi	275 ₺+vergi (3 haftalık)
Ara Sezon	
1 Nisan-15 Temmuz	14 Temmuz-20 Temmuz
1 Ekim-31 Ekim	
Gece Uçuş 139 ₺+vergi	335 ₺+vergi (3 haftalık)
Gündüz Uçuş 150 ₺+vergi	
Kış Sezonu	(25 Nisan-15 Haziran)
(1 Ekim-31 Mart)	6 Eylül-25 Ekim)
Gece Uçuş 119 ₺+vergi	255 ₺+vergi (3 haftalık)
Gündüz Uçuş 139 ₺+vergi	

Görüldüğü gibi fiyatlarda %100'ü aşan farklılık var.

İstanbul Hava Yolları'nın krize girmesi en çok KKTC'nin aleyhine oldu. İstanbul Hava Yolları çok önemli bir boşluğu ciddi şekilde doldurmuştu. Yeni devreye giren Onur Havayolları İstanbul'dan KKTC'ye 90 ABD dolarna (yüksek sezon) uçmaktadır. Bu fiyat KTHY'nın İstanbul fiyatının yarısıdır... Kıbrıs hava ulaşımında mutlaka özel havayolları özendirilmelidir.

Genel Müdürünün "meleklerin uçurduğunu" söylediği Mıbrıs Türk Hava Yolları'na ciddi bir çözüm getirilmezse, tüm yapılanlar boşa gider. Maalesef şimdiye kadar olduğu gibi...

Dr. Mehmet ÖZDEMİR, Ankara, 26 Haziran 200